

Sista brevet till Sverige

- Textfrågor, diskussionsuppgift och skrivuppgifter

Ämne: Svenska, Svenska som andraspråk

Årskurs: gymnasiet, vux och SFI

Lektionstyp: textfrågor, diskussionsuppgift, skrivuppgift

Lektionsåtgång: 2-6

Den här lektionen är skriven av Jenny Edvardsson. Jenny är lärare i svenska och historia på Wendesgymnasiet i Kristianstad där hon undervisar på yrkesinriktade program. Läs gärna mer på hennes blogg: jennypawendes.blogspot.se

Introduktion

Sista brevet till Sverige handlar om Karl Oskar och Kristina. Det är fjärde delen i Vilhelm Mobergs Utvandrarserien.

Inför läsning - skapa förförståelse

För att få en förförståelse för boken och vad den kommer att handla om kan du ta hjälp av de tre frågorna nedan.

Låt gärna eleverna reflektera enskilt och skriva ner sina svar. Därefter kan de få diskutera sina svar två och två. Avsluta med att lyfta frågorna i helklass.

1. Titta på boktitel, omslag, författarnamn och baksides-text. Vad för slags bok verkar det vara?
2. Vad tror du att boken kommer att handla om? Vad är det som får dig att tro detta?
3. Har du läst någon bok tidigare som du tycker påminner om denna? Vilken är det, i så fall?

MTM:s skolwebb

mtm.se/skola

Frågor till bokens fyra delar

Del 1: Bygget försenas

1. Det är inbördeskrig i Amerika och Karl Oskar vill gärna delta i kriget. Vad beror det på?
2. Kristina vill helst inte att Karl Oskar går med i kriget. Vilka argument för hon fram för att få honom att avstå?
3. Hur går det för Karl Oskar när han anmäler sig som frivillig till kriget?
4. Några i församlingen är rädda för sioux-indianerna och säger att de är farliga och att de bråkar (s 41). Vad är det indianerna är arga för?
5. På sidan 45 kan man läsa: ” All mark häromkring är stulen från indianerna, sa pälsjägaren sedan.”. Vad menar pälsjägaren med det?
6. Kristina blir så sjuk att hon för första gången i sitt liv måste uppsöka läkare. Vad är det för fel på henne? Vad krävs för att hon ska bli frisk?

Del 2: Äpplena är mogna

1. Kristina blir gravid på nytt och Karl Oskar blir rädd och orolig. Vad beror det på?
2. I detta kapitel berättas det om indiankriget. Vad var det för något?
3. Karl Oskar bestämmer sig för att skicka iväg sina barn under indiankriget men stannar själv kvar med Kristina i huset. Hur skulle du ha gjort om du varit Karl Oskar? Tycker du att han gör rätt som lämnar bort sina barn?
4. Äpplena är viktiga för Kristina. Vad beror det på?
5. Man skulle kunna säga att äpplena är en sorts symbol. Vad skulle äpplena kunna vara en symbol för?
6. På sidan 129 kan man läsa: ” Ska jag be Gud om förlåtelse för att han tog Krestina ifrån mej? Dä ä han som ska be mej om förlåtelse för att han lurade Krestina! Krestina dog för att hon trodde på Gud. Han bedrog henne!”. Vad menar Karl Oskar med detta?

Del 3: Nelson Settlement

1. Karl Oskar lyckas köpa en fotogenlampa.
Den underlättar på många sätt för familjen. Kan du ge exempel på det?
2. När Karl Oskars dotter ska gifta sig ber han att få en gammal karta över Ljuders socken. Varför är kartan så viktig för Karl Oskar?
3. Ett av kapitlen i denna del heter Brudkronan. Vad är en brudkrona för något?
4. När Karl Oskar och hans söner tar ner träd i ekdungen hamnar Karl Oskar under ett av dem. Han skadar sin rygg. Hur påverkar denna skada hans liv?
Ge exempel från texten.

Del 4: Kartan över Ljuder

1. Det är inte bara svenskar som utvandrar till Amerika. Det kommer folk från många andra länder också. Det blir tydligt inte minst i Karl Oskars egen familj. Från vilka länder kommer hans barns fruar och män?
2. När Karl Oskar tittar på kartan över Ljuders socken drömmer han sig bort till sin egen ungdom. Var får du reda på om hans ungdom?
3. Kristina trodde att hon och Karl Oskar skulle mötas igen efter döden. Därför valde Karl Oskar att rista in orden "Vi mötas åter" (s 175) på hennes kors. Tror du att man möts igen efter döden?

Diskussionsuppgift: Ett nytt samhälle - vad behöver finnas?

I denna uppgift ska eleverna först på egen hand och sedan i grupper få fundera över vad som behövs i ett nytt samhälle. Uppgiften avslutas med en muntlig presentation.

För svenskarna i Chisago Township var det viktigt att så fort som möjligt bygga en skola och en kyrka. Vad skulle du prioritera om du skulle bygga upp ett nytt samhälle från grunden?

1. Lista allt som du kan komma på.
2. Dela med dig av dina tankar till övriga i gruppen.
3. Har ni kommit fram till samma saker? Om inte, försök enas om fem saker.
4. Ta fram argument till varför just dessa fem behöver finnas.
5. Förbered en muntlig presentation, där ni presenterar och argumenterar för de fem saker som ni valt.

Skrivuppgifter

Dagbok

I Sista brevet till Sverige får man framför allt följa Karl Oskar och Kristina. Då och då nämns deras barn. Din uppgift blir att utgå från ett av barnen och skriva en dagboksanteckning. Du ska alltså låtasas vara ett av barnen och skriva utifrån hens synvinkel.

Kom ihåg att en dagbok är en berättande text där en person berättar om händelser och upplevelser som han eller hon har varit med om. Den är ofta personligt skriven och inleds med datum och ibland en hälsningsfras exempelvis Hej dagboken!. En del avslutar sina dagboksanteckningar med en avskedsfras exempelvis Det var allt för idag!.

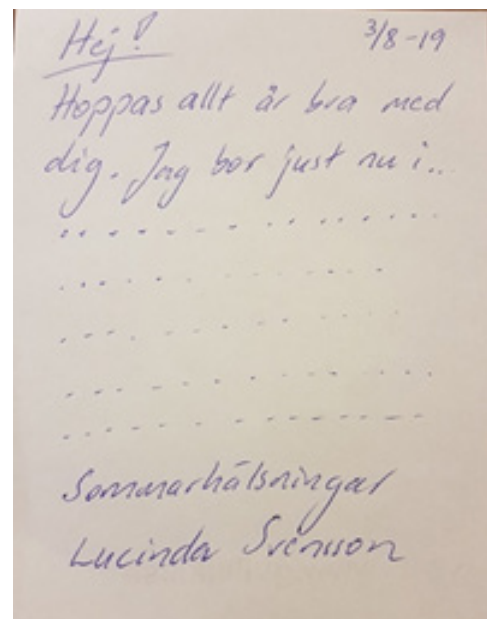
Brev

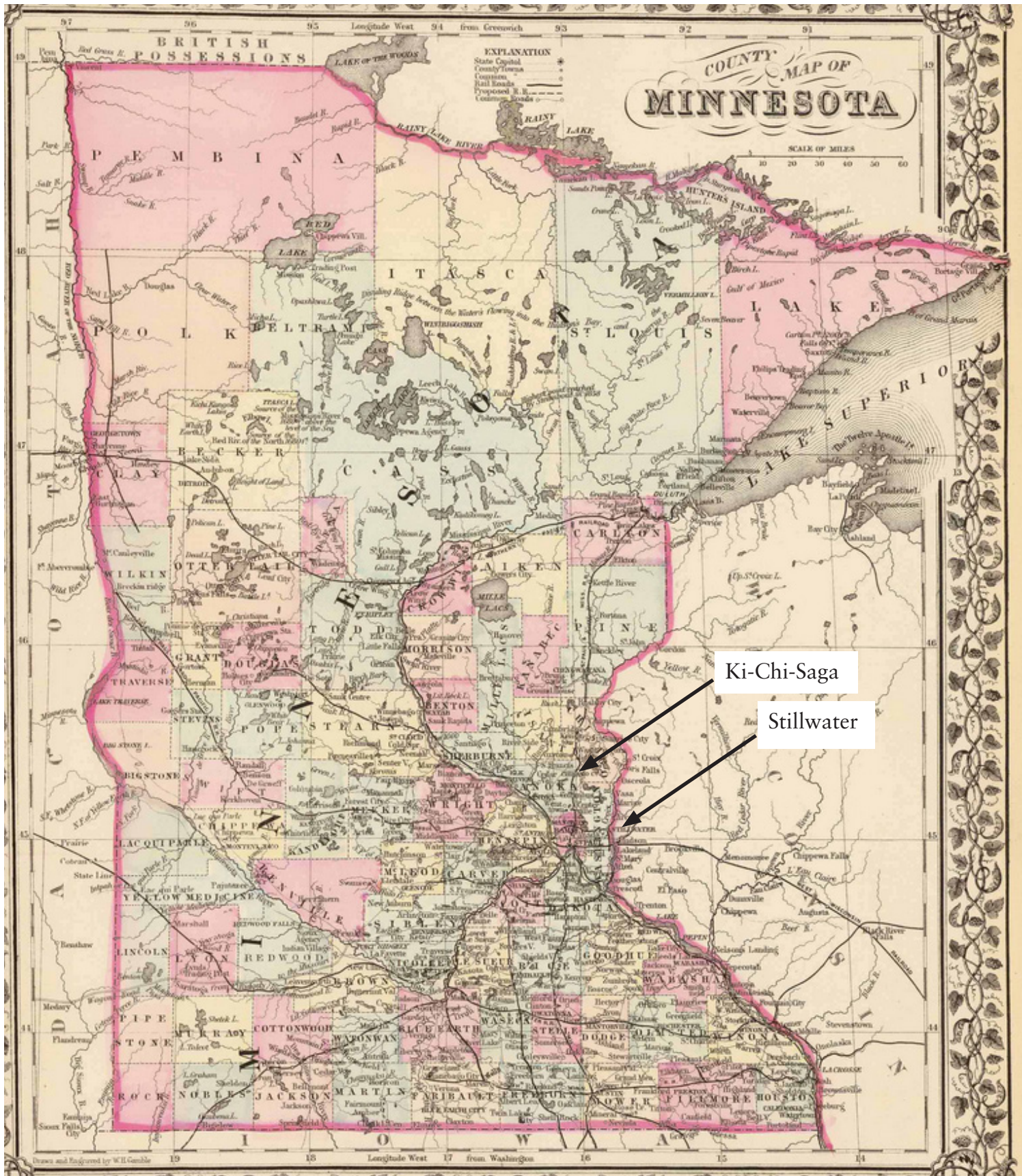
I romanen Sista brevet till Sverige finns flera brev. De skickades mellan Amerika och Sverige och var ett sätt för släkten att hålla kontakt med varandra.

I denna uppgift ska du få skriva ett eget brev. Du ska utgå ifrån att det ska skickas till någon i din släkt eller till en kompis i en annan stad eller ett annat land. I brevet ska du berätta om dig själv, din familj, dina intressen och dina drömmar. Du ska också skriva om skolan. Vad har du för mål med skolan? Vilka ämnen är roligast, svårast, tråkigast och viktigast? Och vad vill du göra efter skolan?

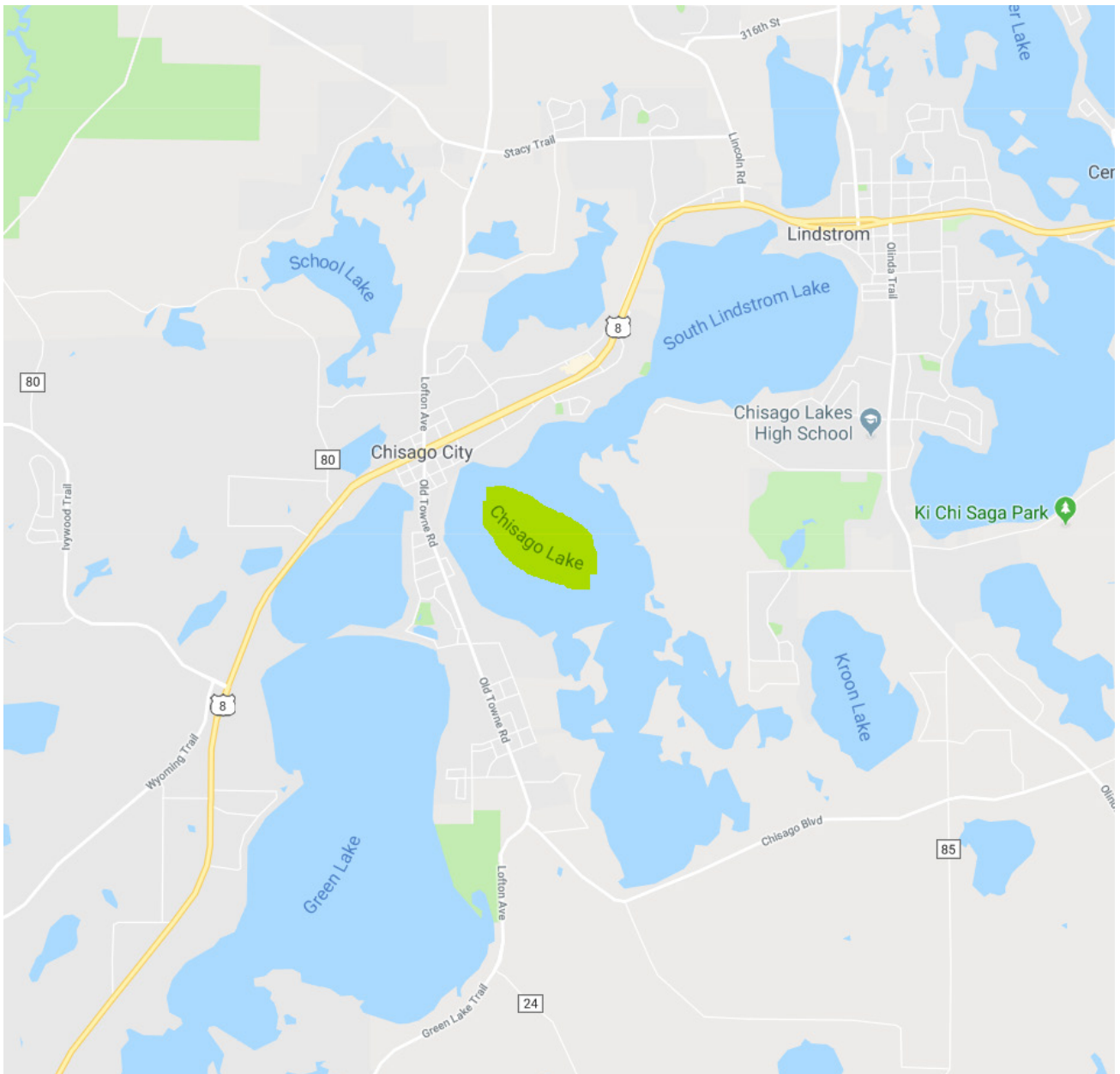
Brevet ska innehålla följande saker:

- Dagens datum
- En hälsningsfras, exempelvis Hej!
- En personlig text där du berättar om dig själv genom att besvara frågorna ovan
- En avslutningsfras och ditt namn, exempelvis Sommarhälsningar Lucinda Svensson

Minnesota 1880

När Kristina och Karl Oskar flyttade dit hette sjön Ki-Chi-Saga idag heter den Chisago Lake.

Karl Oskar visste att Lincoln inte ville ha krig. Han skulle nog snart se till att det blev fred i landet. Det bästa för både Norden och Södern var att de höll ihop och fortsatte vara en union, Amerikas förenta stater.

Men just nu var det krig. Slavstaterna hade gått till anfall mot nordstaterna. De hade skjutit sönder flaggan! Vad skulle president Lincoln göra nu? Vad skulle de alla göra?

*

När de hade ätit middag satt Kristina och Karl Oskar kvar vid bordet. De pratade om kriget.

– Kriget ä ett straff för våra synder, sa Kristina. Vi kan bara be Gud att han förlåter oss och inte straffar mänskorna för hårt.

– Här uppe i Minnesota klarar vi oss säkert, sa Karl Oskar. Upprorsmännen från Södern kommer allri så långt norrut. Innan dom hunnit halva vägen kommer dom att va döda. Dom stupar på slagfälten.

– En mänska får inte döda någon annan mänska, svarade Kristina. Då ä bara Gud som kan bestämma över liv och död.

– Men vi måste ju försvara oss, protesterade Karl Oskar. Då ä slavstaterna som har tagit te våld och gått te anfall. Dom får skylla sej själva om vi dödar dom.

Kristina ruskade på huvudet. Hon höll inte med Karl Oskar.

– Ska männen här oppe i norr gå ut i krig nu? frågade hon.

Karl Oskar svarade inte.

Han satt tyst och såg ner på sin tallrik. Kristina hade något mer att säga men hon fick inte fram det.

Hon ville fråga sin man om han också skulle ut i kriget.

*

Nästa dag åkte Karl Oskar in till Center City. Utanför rådhuset mötte han mister Thorn, den nya sheriffen. Han var lång och kraftig och kom från Skottland.

Mister Thorn pekade på en affisch som han just hade hängt upp på rådhusets vägg. Det var Abraham Lincoln som skickat ut affischen till alla städer i nordstaterna.

Karl Oskar läste affischens text. Den var skriven på engelska, men Karl Oskar hade lärt sig språket så pass bra att han förstod det mesta. Föreningens president ville att frivilliga män som kunde gå ut i kriget skulle anmäla sig. Det behövdes minst 75 000 män som kunde bekämpa söderns angrepp.

På hemvägen funderade Karl Oskar på om han borde anmäla sig som frivillig. Amerika hade tagit emot honom och hans familj och gett dem ett nytt hem. Då måste han väl försvara unionen, se till att Föreningens städer höll ihop?

Men när Karl Oskar kom tillbaka till sitt nybygge och såg ut över åkrarna förstod han att han behövdes här.

Här låg hans jord och väntade på utsäde. Han måste så grödorna nu i vår. Annars skulle det inte växa någon säd på åkrarna när det blev höst.

Och människor måste ha mat, både i vinter och nästa år.

Karl Oskar var helt enkelt tvungen att vänta med att gå ut i kriget. Han gjorde större nytta om han stannade på sin gård.

FRIVILLIG SOLDAT

Det blev sommar.
I trakten kring Chisago Lake var allt fortfarande lugnt och fredligt. Inbördeskriget utkämpades långt från Minnesota. Kriget gick mycket illa för nordens Unionens trupper förlorade den ena striden efter den andra.

Många soldater från nordstaterna

hade stupat. Deras lik låg i stora högar på slagfältet. De kämpade hårt men hade dåliga vapen.

Och de nya frivilliga soldaterna hade inte hunnit öva och träna tillräckligt innan de skickades ut i kriget.

I augusti kom ett nytt meddelande från president Lincoln.

Det behövdes fler frivilliga soldater.

Presidenten ville att minst 300 000 män skulle anmäla sig före den första oktober. Annars skulle männen tvingas ut i kriget.

I *Hemlandet*, en amerikansk tidning på svenska, läste Karl Oskar en uppmaning till de svenska nybyggarna i Minnesota. Alla som kunde borde gå ut i kriget och frivilligt försvara sitt land. Det var dags! Det var hög tid!

Ja, då ä dags, tänkte Karl Oskar för sig själv.

Den natten sov han dåligt.

På morgonen hade han bestämt sig.

Han skulle fara till arméns kontor i Stillwater och anmäla sig till kriget.

*

Det var en varm dag i början av september. Kristina satt och sydde skjortor åt Karl Oskar på sin symaskin. Hon hade fått den i julklapp. Med hjälp av symaskinen kunde hon sy tio gånger fortare än när hon sydde för hand.

Karl Oskar kom och satte sig bredvid henne.

– Dä ä dags, sa han. Jag kan inte vänta längre. Jag tänker anmäla mej te kriget.

Kristina tittade på honom.

Hon var inte förvånad. Hon hade anat att Karl Oskar snart skulle anmäla sig som frivillig.

– Du ä inte tvongen än, sa hon lugnt.

– Nää, men jag kan snart bli, svarade han. Första oktober kan då bli tvång. Då kan dom börja *dräfta* folk.

– Vänta te dess, sa Kristina.

– Dä ä bättre att gå ut av fri vilja, svarade Karl Oskar.

Kristina tittade undrande på honom.